

در ریاضیات همه متغیرها

متغیرهای تصادفی

متغیرهای تصادفی پیوسته
continuous

متغیرهای تصادفی گسسته
discrete

هر فاصله زمانی یا مکانی بین دو نقطه
دلخواه (a, b)

تعداد نقاط ممتنهای یا نامتناهی
شمارش پذیر

مدت زمان لازم برای رسیدن
دانشجو از خوابگاه به دانشگاه

تعداد دانشجویان حاضر در دانشگاه برق
در ساعت ۸ صبح

بر اساس متغیرهای تصادفی گسسته و پیوسته

تابع توزیع متغیر تصادفی

تابع توزیع احتمال گسسته

فرض کنیم متغیر تصادفی گسسته x را داریم

تابع توزیع احتمال آن را با $f_x(x)$ نشان می دهیم که دارای خواص ذیل است:

$$\textcircled{1} f_x(x) \leq P(X \leq x)$$

تابع چگالی احتمال

Rashen-s

$$\textcircled{2} \sum_x f_x(x) = \sum P(X \leq x) \leq 1$$

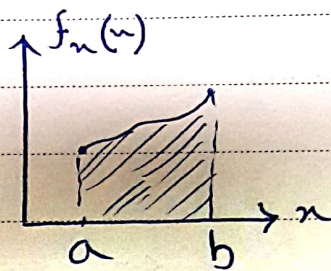
تابع توزیع احتمال پیوسته

فرض کنیم متغیر تصادفی پیوسته x را داریم تابع توزیع احتمال آن را با $f_n(x)$ نشان می دهیم که دارای خواص ذیل است:

①. تابع چگالی متغیر تصادفی پیوسته $f_n(x) \geq 0$
 x در یک بازه پیوسته مشخص
 $[a, b]$

②. $\int_a^b f_n(x) dx \leq 1$

مساحت کل زیر منحنی در بازه a تا b

③. به ازای هر نقطه پیوسته $x \leq d$
احتمال در هر نقطه پیوسته صفر است.

احتمال $p(x \leq d) = f_n(d) = 0$

تصادفی پیوسته باشد.

④. احتمال پیوسته متغیر تصادفی در هر فاصله معین انتگرال آن فاصله است.

احتمال متغیر $p(\alpha \leq x \leq \beta) = \int_{\alpha}^{\beta} f_n(x) dx$

تصادفی پیوسته

سطح زیر منحنی بین α و β

مثال: با توجه به جدول احتمال ذیل مقادیر خواسته شده را محاسبه نمایید.

x_i	0	1	2	3
$f_n(x_i)$	0,1	0,2	0,2	0,3

مطلوبست محاسبه:

~~$P(X > 0)$~~ (ت) $\leftarrow$ 0,3

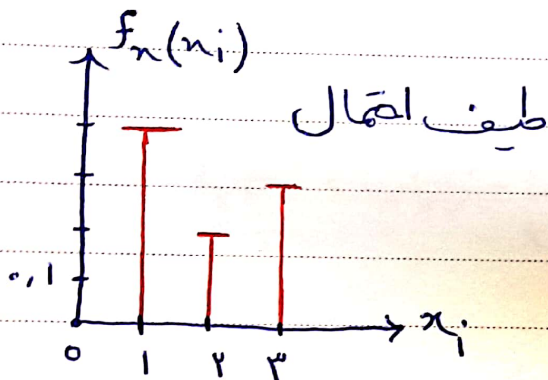
~~$P(X > 1)$~~ (ب) $\leftarrow$ 0,3

~~$P(X \leq 3)$~~ (ب) $\leftarrow$ 0,3

~~$P(X = 2)$~~ (الف) $\leftarrow$ 0,2

~~$P(1,5 < X < 2,5)$~~ (ب) $\leftarrow$ 0,2

~~$P(X < 0)$~~ (ت) $\leftarrow$ 0

در الگرم متغیر تصادفی گسسته

مثال: تابع احتمال متغیر تصادفی به صورت ذیل تعریف شده است مقدار k را

$$f_n(x) = \begin{cases} \frac{x}{k} & 0 \leq x \leq 4 \\ 0 & \text{otherwise} \end{cases}$$

به دست آورید؟

حل: متغیر تصادفی پیوسته

$$\int_0^4 \frac{x}{k} dx = 1 \Rightarrow \left[\frac{1}{k} \cdot \frac{1}{2} x^2 \right]_0^4 = 1$$

Rashen-s

$k \leq 8$

مثال: تابع چگالی احتمال متغیر تصادفی x به صورت ذیل است:

$$f_n(u) = \begin{cases} x & ; 0 \leq u \leq 1 \\ k-u & ; 1 \leq u \leq 2 \\ 0 & ; \text{otherwise} \end{cases}$$

مطلوبست مقدار k ؟

$$\int f_n(u) du = 1$$

$$\int_0^1 u du + \int_1^2 (k-u) du = 1$$

$$\frac{1}{2} u^2 \Big|_0^1 + \left(ku - \frac{1}{2} u^2 \right) \Big|_1^2 = 1$$

$$\frac{1}{2} + \left[(2k - 2) - \left(k - \frac{1}{2} \right) \right] = 1$$

$$\frac{1}{2} + [1k - 1,5] = 1 \Rightarrow \underline{k = 2}$$

تابع توزیع تجمعی، (CDF)

هرگاه x یک متغیر تصادفی باشد آنگاه تابع توزیع آن را با $f_n(x)$ نشان

$$f_n(u) = p(x \leq u)$$

می‌دهیم،

تابع توزیع احتمال تجمعی
برای متغیر تصادفی گسسته

$$①. F_x(n) = \sum_{t \leq n} f_n(t)$$

②. خاصیت $\begin{cases} F_X(+\infty) \leq 1 \leq \lim_{n \rightarrow +\infty} F_X(n) \leq 1 \\ F_X(-\infty) \leq 0 \leq \lim_{n \rightarrow -\infty} F_X(n) \leq 0 \end{cases}$

پس $0 \leq F_X(n) \leq 1$

خاصیت ② تابع تجمعی $F_X(n)$ غیر نزولی است.

خاصیت ③ تابع تجمعی $F_X(n)$ همواره از سمت راست پیوسته است و
لذاً از چپ پیوسته نیست.

خاصیت ④ $f_X(n) = F_X(n) - \lim_{t \rightarrow n^-} F_X(t)$

تابع توزیع احتمال تجمعی برای متغیر تصادفی پیوسته

$F_X(n) \triangleq \int_{-\infty}^n f_X(t) dt$

غیر نزولی $0 \leq F_X(n) \leq 1$

از سمت راست پیوسته و از سمت چپ لزوماً پیوسته نیست.

$f_X(n) \triangleq \frac{d}{dn} F_X(n)$

تابع تجمعی تابع چگالی

Subject :

Year . Month . Date . ( )

مثال: جدول احتمال ذیل مفروض است مقدار تابع توزیع تجمعی را در $x=2$ محاسبه نمایید.

x_i	-1	0	1	2	3	4
$f_x(x)$	0,1	0,2	0,1	0,4	0,1	0,1

حکم: $F_x(x \leq \infty) = 1$
 تعریف: $F_x(x) = \sum_{t \leq x} f_x(t)$

$$\begin{aligned} F_x(x \leq 2) &= \sum_{t \leq 2} f_x(t) \\ &= P(X \leq -1) + P(X \leq 0) + P(X \leq 1) + P(X \leq 2) \\ &= 0,1 + 0,2 + 0,1 + 0,4 = 0,8 \end{aligned}$$

مثال: کمیت تصادفی X در بازه $(2, 3)$ تعریف شده است تابع چگالی احتمال آن به صورت ذیل است تابع توزیع تجمعی آن را بیابید؟

$$f_x(x) = \begin{cases} 0 & ; x \leq 2 \\ \frac{1}{10} & ; 2 < x \leq 3 \\ 0 & ; x > 3 \end{cases}$$

$$F_x(x) = \int_{-\infty}^x \frac{1}{10} du \Rightarrow \frac{1}{10} x \Big|_2^x \Rightarrow \frac{x-2}{10}$$

حل:

مثال: اگر تابع توزیع تجمعی تصادفی n به صورت ذیل باشد:

$$F_X(n) = \begin{cases} 0 & ; n < 0 \\ \frac{n}{10} & ; 0 < n \leq 10 \\ 1 & ; n > 10 \end{cases}$$

تابع تجمعی

احتمال $P(2 < n < 8)$ را محاسبه نمایید.

طبق تعریف

$$P(a < n < b) \triangleq F_X(b) - F_X(a)$$

تابع تجمعی - تابع تجمعی

حل:

$$P(2 < n < 8) = F_X(8) - F_X(2)$$

$$\frac{8}{10} - \frac{2}{10} = \frac{6}{10}$$